

Tulevaisuuden lääkärikäynnit

Sakari Nurmela, Kantar TNS

Johdanto

Seuraavassa esitetään yhteenveto tutkimuksesta, jossa selvitettiin suomalaisten ajatuksia tulevaisuuden lääkärikäynneistä sekä heidän suhtautumistaan terveystalouden digitalisaatioon.

Tutkimusaineisto on koottu Kantar TNS:n Gallup Kanava-internetpaneelissa 28.10. – 3.11.2016. Haastattelujen kokonaismäärä on 1.036. Tutkimusotos muodostettiin monivaiheisella ositetulla otannalla. Tutkimustulosten virhemarginaali on noin kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Tutkimukseen osallistuneiden joukko edustaa maamme 15–74 -vuotta täyttäneitä väestöä pl. Ahvenanmaan maakunnassa asuvat.

TNS Gallup Oy on toteuttanut tutkimuksen Suomen Lääkäriliitto ry:n toimeksiannosta.

Otostutkimuksista

Kaikkien otantaan perustuvien tutkimusten tuloksiin sisältyy tietty epävarmuus mahdollisten satunnaisvirheiden takia. Otantatutkimustulosten epävarmuustekijää hallitaan laskemalla mahdollisten virheiden esiintymistodennäköisyyden pohjalta ns. luottamusvälejä erisuuruisille otoksille tai niiden osille.

Tietylle tutkimustulokselle laskettu luottamusväli osoittaa ne raja-arvot, joiden väliin oikea, koko perusjoukkoa koskeva tulos jää tietyllä varmuudella. Tutkimusta varten tulosten luottamusvälit on laskettu prosenttilukujakautumalle.

Taulukko 1. Tilastolliset virhemarginaalit eräissä esimerkkitapauksissa.

SAATU TULOS %.....	RYHMÄN SUURUUS N						
	100	200	300	500	1000	1500	2000
10 % tai 90 %.....	±6.0	±4.3	±3.5	±2.7	±1.9	±1.6	±1.4
20 % tai 80 %.....	±8.0	±5.7	±4.6	±3.6	±2.5	±2.1	±1.8
30 % tai 70 %.....	±9.2	±6.5	±5.3	±4.1	±2.9	±2.4	±2.0
40 % tai 60 %.....	±9.8	±7.0	±5.7	±4.4	±3.1	±2.6	±2.2
50 %.....	±10.0	±7.1	±5.8	±4.5	±3.2	±2.7	±2.2

Oheisessa taulukossa on esitetty luottamusvälien suuruudet prosenttilukuina erikokoisille ryhmille. Siinä luottamusvälin laajuus on sovittu 95 %:n tasolle.

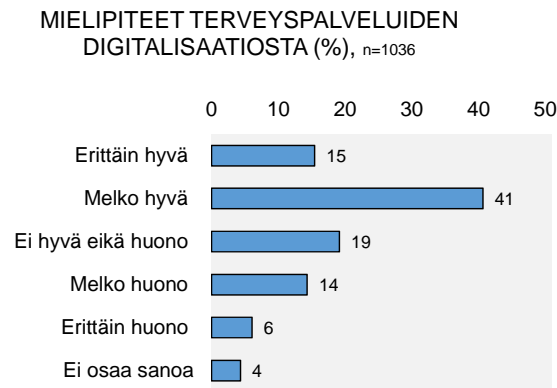
Tämä tarkoittaa sitä, että jos tutkimusta toistettaisiin, ainoastaan viidessä tapauksessa sadasta otannan näyttämä tulos osuisi sattuman johdosta luottamusvälin ulkopuolelle. Tilastollisen luotettavuuden kriteeri on siis varsin ankara. Käytännössä tulosten hajonta on huomattavasti kapeampi.

Luottamusvälit ovat kapeampia prosenttijakautuman päissä, koska satunnaiset heitot ovat siellä todennäköisesti pienempiä kuin jakautuman keskikohdalla.

Esim. 500 haastattelun suuruisesta ryhmästä saatu tulos 50 % on 95 %:n varmuustasolla arvioiden 46 %:n ja 55 %:n välissä ja voi osua näiden rajojen ulkopuolelle vain viidessä tapauksessa sadasta. Jos tulos on 10 tai 90 prosenttia, teoreettinen virhe on pienempi.

Enemmistö suomalaisista hyväksyy terveyspalveluiden digitalisoitumisen

Terveyspalveluihin liittyvä digitalisaatio otetaan positiivisesti vastaan ainakin yleisellä tasolla. Viisitoista prosenttia suomalaisista pitää asiaa erittäin hyvänä, 41 prosenttia melko hyvänä. Näin väestön niukka enemmistö, 56 prosenttia, suhtautuu siihen positiivisesti.

Kun noin viidenneksen (19 %) kanta on neutraali, ei sen enempää kielteinen kuin myönteinenkään, asiaa vastustavien joukko jää vähemmistöksi. Sitä erittäin (6 %) tai melko huonona (14 %) pitäviä on yhteensä 20 prosenttia.

Kaikkiin tutkittuihin väestöryhmiin kuuluu henkilöitä, joiden mielestä terveyspalveluiden digitalisaatio on hyvä asia. Toisaalta ei ole sellaistaakaan väestöryhmää, jonka jäsenistä osa ei suhtautuisi siihen varauksin.

Keskimääräistä enemmän ensin mainittuja kuitenkin löytää mm. 25–34-vuotiaista, hyvätuloisiin talouksiin kuuluvista, ylempinä toimihenkilöinä työskentelevistä sekä parhaiten koulutetuista.

Mikään väestöryhmä ei erotu negatiivisten asenteiden takia. Silti voi todeta, että taajaan asutuissa kunnissa keskimääräistä harvempi ajattelee digitalisaation ulottumisen terveyspalveluihin olevan esimerkki positiivisesta kehityksestä.

Missä asioissa digitaalinen tapa on mieluisin, missä halutaan henkilökohtainen kontakti terveydenhuollon ammattilaisen kanssa?

Tutkimuksessa vastaajille esitettiin kuusi terveydenhuoltoon liittyvää konkreettista tilannetta ja pyydettiin kertomaan, millä tavalla kussakin pitäisi tulevaisuudessa (10–20 vuoden päästä) pääsääntöisesti tehdä terveydenhuollon toimenpiteitä.

Seuraavan sivun ensimmäisessä kuviossa on esitetty niistä viisi ja jälkimmäisessä kuudes (siinä valittavaksi annettiin toimenpiteen suorittamiseksi yksi vaihtoehto vähemmän kuin muissa).

Ensimmäisessä kuviossa suurin yksimielisyys saavutettiin, kun arvioitiin sitä, miten sairauden diagnosointi ja hoidon määrittäminen tulisi tapahtua. Kummassakin enemmistö pitää parhaana, että potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan lääkäriä (näissä kahdessa puhuttiin lääkäristä – merkitty tähdellä – muissa terveydenhuollon ammattilaisesta).

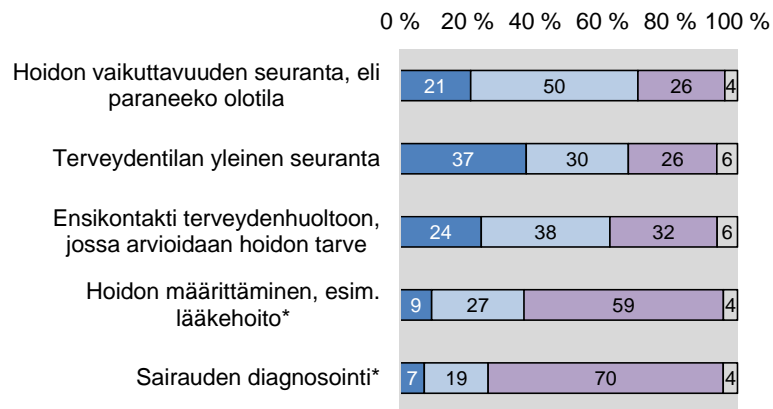
Tosin useampi kuin joka neljäs voisi hoitaa hoidon määrittämiseen liittyvän tapaamisen etäyhteydellä ja joka viides sairauden diagnosoinnin samalla tavalla. Harvat jättäisivät kumpaakaan pelkän tietokoneen tai mobiililaitteen varaan.

Sen sijaan ensikontakti terveydenhuoltoon ei edellytä henkilökohtaista käyntiä kuin joka neljännen mielestä. Asiakkaan hoidon tarpeen arviointi sujuu 38 prosentin mielestä hyvin siten, että sitä mahdollisesti tarvitseva

ottaa etäyhteyden terveydenhuollon ammattilaiseen. Joka neljännen mielestä asian voisi hoitaa mobiililaitteen tai tietokoneen avulla.

**NÄKEMYKSET SIITÄ, MITEN ERÄÄT
TERVEYDENHUOLLON TOIMENPITEET PITÄISI
PÄÄSÄÄNTÖISESTI TEHDÄ TULEVAISUUDESSA
(10-20 vuoden päästä) (%), n=1036**

- Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
- Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) terveydenhuollon ammattihenkilöön/lääkäriin*.
- Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä/lääkäriä*.
- Ei osaa sanoa

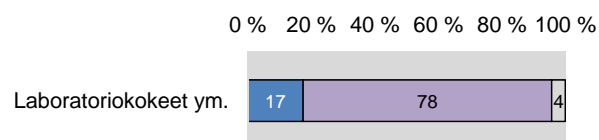
Kun puhe kääntyy hoidon vaikuttavuuden tai terveydentilan yleiseen seurantaan, muiden tapojen kuin henkilökohtaisen käynnin suosio lisääntyy.

37 prosenttia on sitä mieltä, että terveydentilan yleinen seuranta pitäisi hoitaa mobiilisti tai tietokoneen avulla ja 30 prosenttia ajattelee etäyhteyden muodostavan sopivimman tavan asian hoitamiseksi.

Hoidon vaikuttavuuden seurantaan koskevat vastaavat luvut ovat 21 ja 50 prosenttia. Joka neljäs (26 %) puolestaan on sitä mieltä, että jatkossakin käynti terveydenhuollon toimipisteessä on suotavin vaihto kummalle tahansa toimenpiteelle.

**NÄKEMYKSET SIITÄ, MITEN ERÄÄT
TERVEYDENHUOLLON TOIMENPITEET PITÄISI
PÄÄSÄÄNTÖISESTI TEHDÄ TULEVAISUUDESSA
(10-20 vuoden päästä) (%), n=1036**

- Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen ja yleistyneiden kotidiagnosivälineiden avulla.
- Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä.
- Ei osaa sanoa

Laboratoriokokeet ym. sen sijaan halutaan edelleen tehtävän kuten aiemminkin eli siten, että potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan alan ammattihenkilöä, joka suorittaa toimenpiteen. Useampi

kuin kolme neljästä (78 %) pitää tätä tapaa parhaana. 17 prosentin mielestä potilas voisi hoitaa asian esim. mobiilisti tai yleistyneiden kotidiagnoosivälineiden avulla.

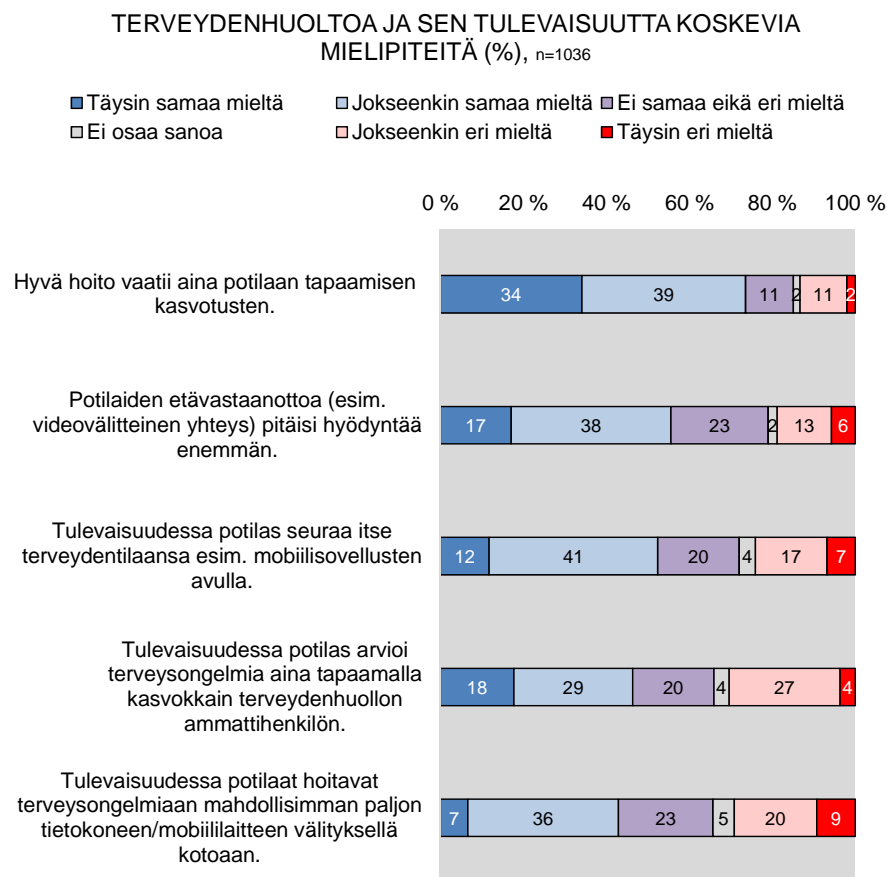
Näkemykset laboratoriokokeiden tekemisestä olivat yhdenmukaiset kaikissa tutkituissa väestöryhmissä. Potilaan omatoimisuus terveydentilan ja osin myös hoidon vaikuttavuuden seurannassa sopii keskimääräistä useammalle ylemmälle toimihenkilölle ja korkeasti koulutetulle. Sama pätee ylipäänsä ajatuksiin terveydenhuoltoon tehtävästä ensikontaktista.

Tilanne on toinen, jos kyse on sairauden diagnosoinnista tai hoidon määrittämisestä. Silloin kaikkien tutkittujen väestöryhmien enemmistöt pitävät parhaana, että potilas tapaa lääkäriin terveydenhuollon toimipisteessä.

Etävastaanottoa voitaisiin hyödyntää enemmän, hyvä hoito vaatii silti usean mielestä potilaan tapaamisen kasvotusten

Tutkimukseen osallistuneet saivat arvioitavakseen viisi terveydenhuoltoon ja sen tulevaisuuteen liittyvää väittämää.

Suurin yksimielisyys saavutettiin väittämässä *hyvä hoito vaatii aina potilaan tapaamisen kasvotusten*. Kaikkiaan 73 prosenttia on tätä mieltä. Toisaalta enemmistö (55 %) edellyttää, että *potilaiden etävastaanottoa pitäisi hyödyntää enemmän*.

Vastausten perusteella voi ajatella, että suomalaiset uskovat digitalisaation yltävän tulevaisuudessa myös terveydenhuoltoon. Varsinkin terveydentilan seuranta esim. mobiilisovellusten avulla yleisty (53 % oli tätä mieltä).

Kaksi asiaa jakaa käsityksiä. Eräät uskovat, että tulevaisuudessa potilas arvioi terveysongelmia aina tapaamalla kasvokkain terveydenhuollon ammattihenkilön (46 %). Toisaalta 31 prosenttia on asiasta eri mieltä.

43 prosentin mielestä potilaat hoitavat tulevaisuudessa terveysongelmiaan mahdollisimman paljon tietokoneensa tai mobiililaitteensa avulla kotoaan käsin. 29 prosenttia ei usko tämän tulevaisuudennäkymän toteutuvan.

Sijoittuminen yhteiskunnallisten tikapuiden eri askelmille jakaa jonkin verran näkemyksiä tulevaisuuden terveydenhuollosta.

Mitä koulutetummasta ja parempituloisesta henkilöstä on kyse, sitä todennäköisemmin hänen arvionsa tulevaisuudesta sisältää ajatuksen terveydenhuollon toimenpiteiden siirtymisestä kohti digitaalisia sovelluksia.

Kun asiaa tarkastelee ammattiryhmittäin, varsinkin toimihenkilöihin (ja heistä etenkin ylempien toimihenkilöiden) näkemys tulevaisuudesta sisältää digitaalisuuden esiinmarssin.

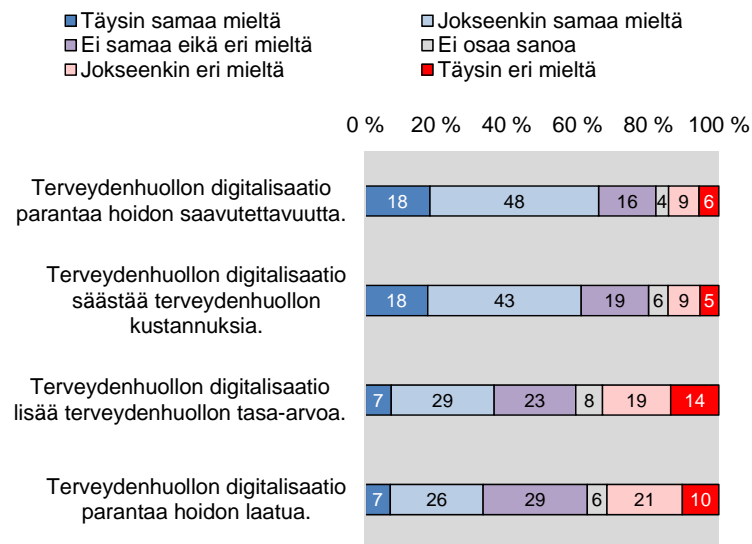
Yksittäisiksi, säännön vahvistaviksi poikkeuksiksi voi nostaa kaikkein nuorimman ikäkohortin (alle 25-vuotiaat) sekä johtajat. Varsinkin jälkimmäisistä huomattavan suuri osa arvostaa henkilökohtaista asiointia terveydenhuollon ammattilaisten kanssa ja vaatii sitä myös tulevaisuudessa.

Digitalisaatio lisää hoidon saatavuutta ja alentaa kustannuksia, vaikutus tasa-arvoon ja laatuun epäselvä

Neljä väittämää liittyi siihen, kuinka digitalisaation arvellaan vaikuttavan eräisiin terveydenhuollon puoliin.

Suomalaisten enemmistö on vähintään melko vakuuttunut sen myönteisistä vaikutuksista hoidon saavutettavuuteen ja terveydenhuollon kustannuksiin. Kaksi kolmesta (66 %) uskoo digitalisaation parantavan hoidon saavutettavuutta, melkein yhtä usea (61 %) pitää selviönä, että sen avulla saavutetaan säästöjä.

TERVEYDENHUOLLON DIGITALISAATIOTA KOSKEVIA MIELIPITEITÄ (%), n=1036

Digitalisaation vaikutukset terveydenhuollon tasa-arvoon ja hoidon laatuun herättävät näkemyksiä puolesta ja vastaan.

Runsas kolmannes (36 %) arvelee, että sillä on tasa-arvoa tuottava vaikutus, 33 prosenttia on päinvastaista mieltä. Joka kolmannen mielestä digitalisaatio tarkoittaa laadukkaampaa hoitoa, mutta 31 prosenttia ei voi yhtyä tähän näkemykseen.

Kaikkien tutkittujen väestöryhmien mielipiteet digitalisaation vaikutuksista terveydenhuollon kustannuksiin ja hoidon saavutettavuuteen ovat melko samanlaiset.

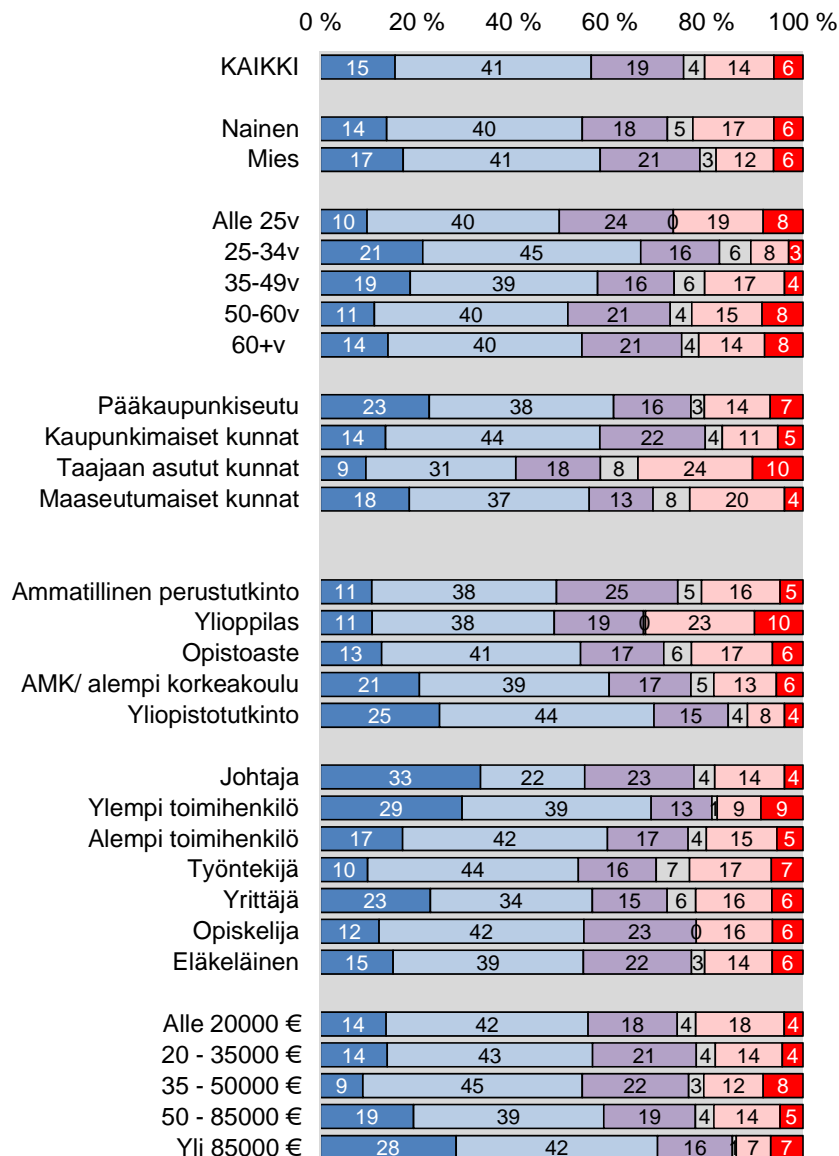
Edellä mainitut digitalisaatioon positiivisimmin suhtautuvat ryhmät erottuvat nytkin, vaikka kaikille onkin tyyppillistä odottaa digitalisaatiolta tässä kohtaa huomattavasti enemmän hyvää kuin huonoa.

Parhaiten koulutetut, eniten ansaitsevat sekä toimihenkilöammateissa työskentelevät suhtautuvat keskimääräistä positiivisemmin myös sekä digitalisaation kykyyn lisätä tasa-arvoa että hoidon laatua terveydenhuollossa.

Erikseen voi taas mainita johtajat, joiden odotukset eivät ole aivan yhtä positiiviset. Näissä kahdessa asiassa myös taajaan asuttujen kuntien asukkaat esittivät keskimääräistä jonkin verran pessimistisempiä näkemyksiä.

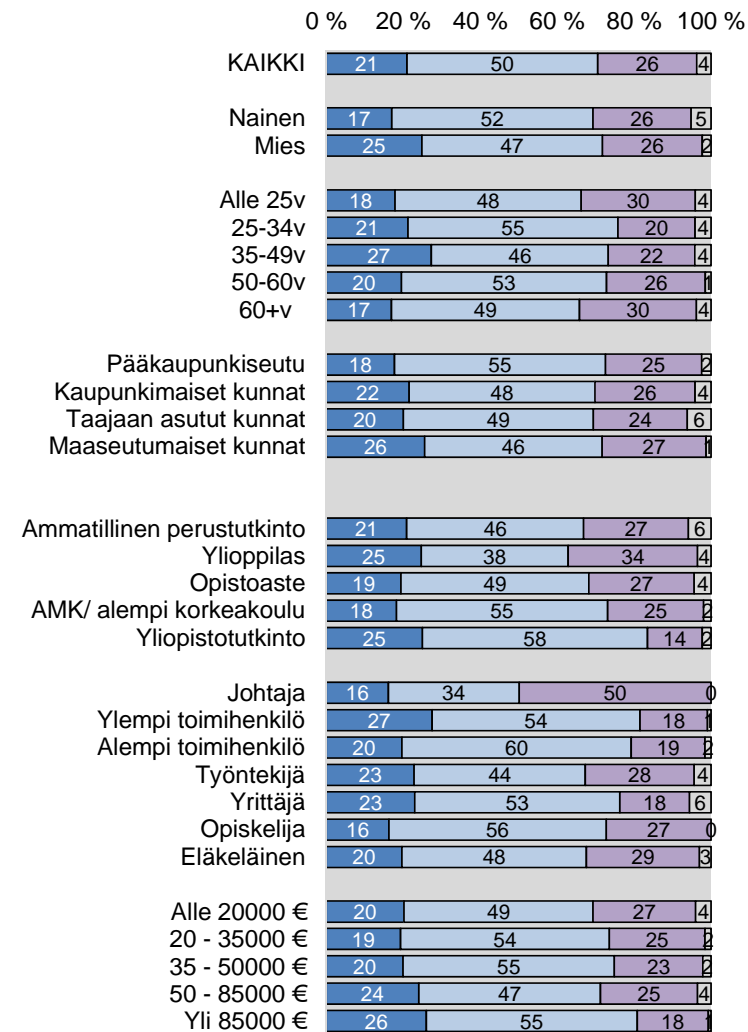
MIELIPITEET TERVEYSPALVELUIDEN
DIGITALISAATIOSTA (%), n=1036

■ Erittäin hyvä   □ Melko hyvä   □ Ei hyvä eikä huono
□ Ei osaa sanoa   □ Melko huono   ■ Erittäin huono

**NÄKEMYKSET SIITÄ, MITEN ERÄÄT
TERVEYDENHUOLLON TOIMENPITEET PITÄISI
PÄÄSÄÄNTÖISESTI TEHDÄ TULEVAISUUDESSA:
hoidon vaikuttavuuden seuranta (%), n=1036**

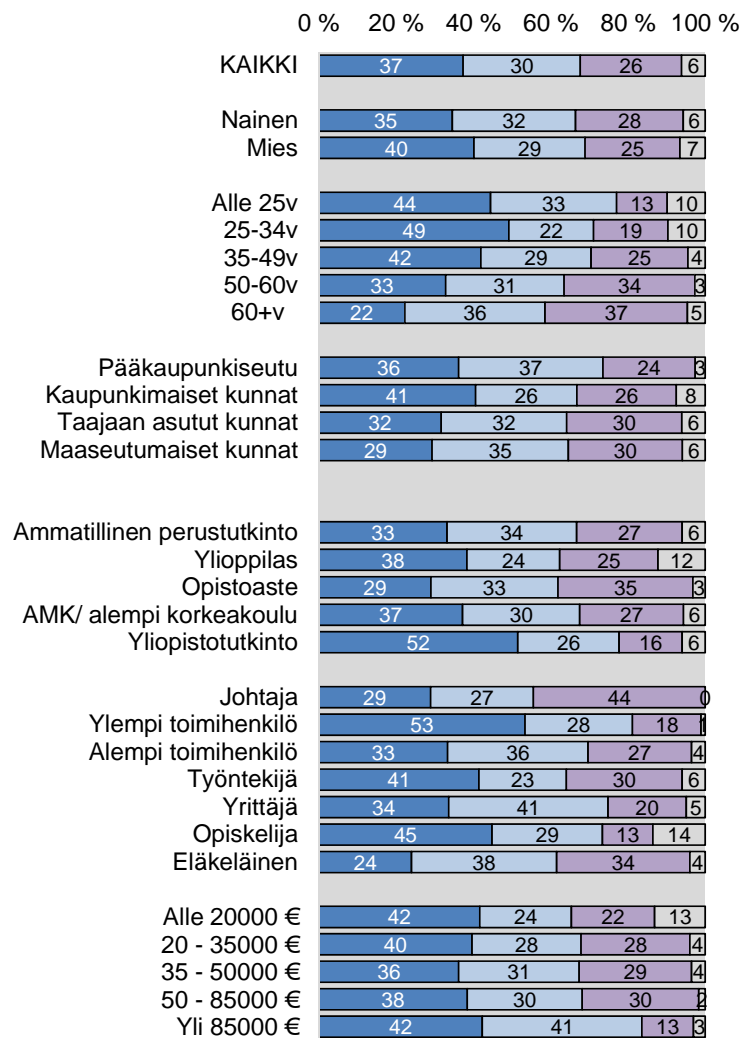
- Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
- Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) terveydenhuollon ammattihenkilöön.
- Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä.
- Ei osaa sanoa

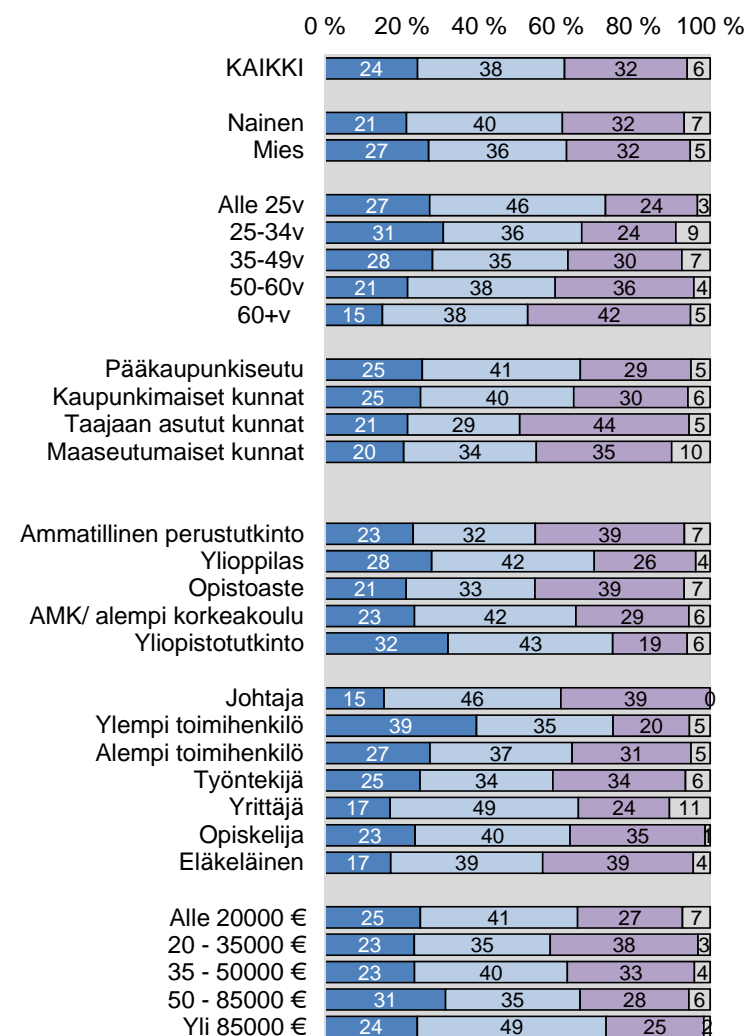
NÄKEMYKSET SIITÄ, MITEN ERÄÄT
 TERVEYDENHUOLLON TOIMENPITEET PITÄISI
 PÄÄSÄÄNTÖISESTI TEHDÄ TULEVAISUUDESSA:
 terveydentilan yleinen seuranta (%), n=1036

- Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
- Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) terveydenhuollon ammattihenkilöön.
- Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä.
- Ei osaa sanoa

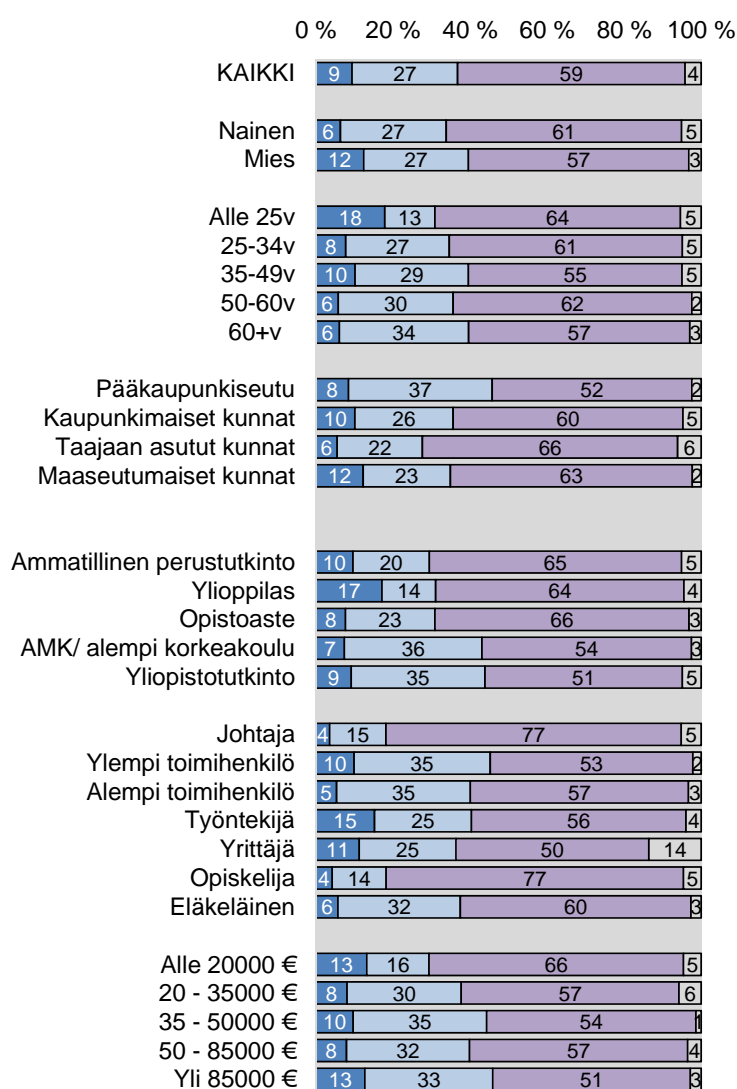
**NÄKEMYKSET SIITÄ, MITEN ERÄÄT
TERVEYDENHUOLLON TOIMENPITEET PITÄISI
PÄÄSÄÄNTÖISESTI TEHDÄ TULEVAISUUDESSA:
ensikontakti terveydenhuoltoon (%), n=1036**

- Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
- Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) terveydenhuollon ammattihenkilöön.
- Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä.
- Ei osaa sanoa

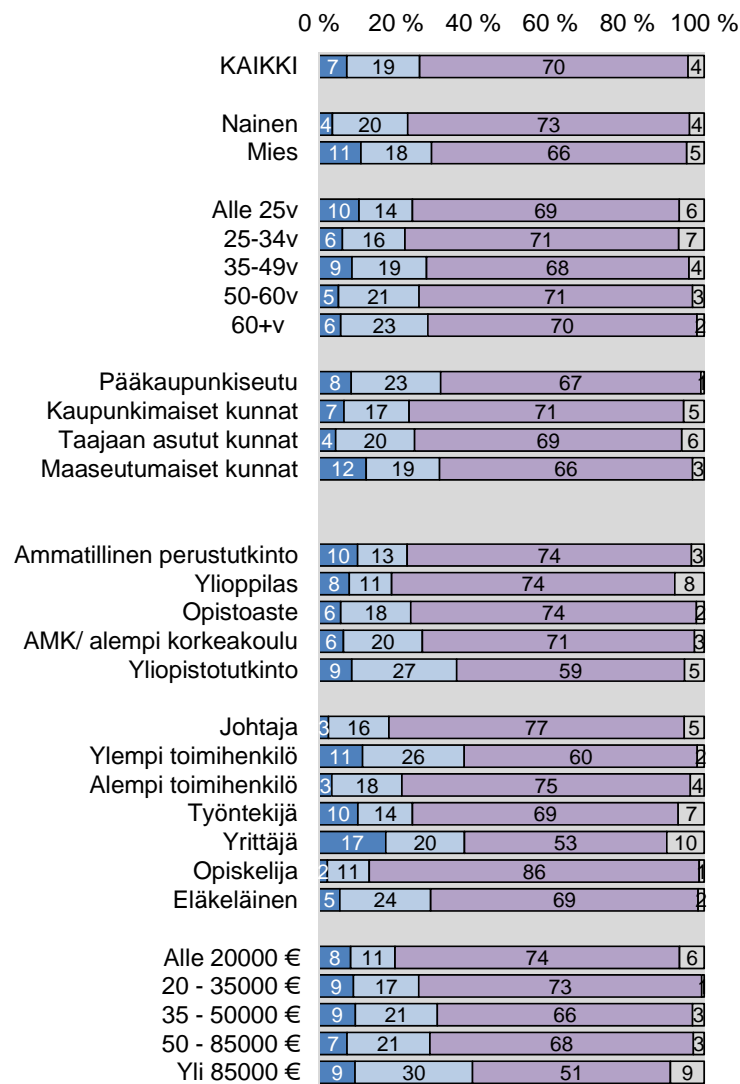
NÄKEMYKSET SIITÄ, MITEN ERÄÄT
 TERVEYDENHUOLLON TOIMENPITEET PITÄISI
 PÄÄSÄÄNTÖISESTI TEHDÄ TULEVAISUUDESSA:
 hoidon määrittäminen (%), n=1036

- Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
- Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) lääkäriin.
- Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan lääkäriä.
- Ei osaa sanoa

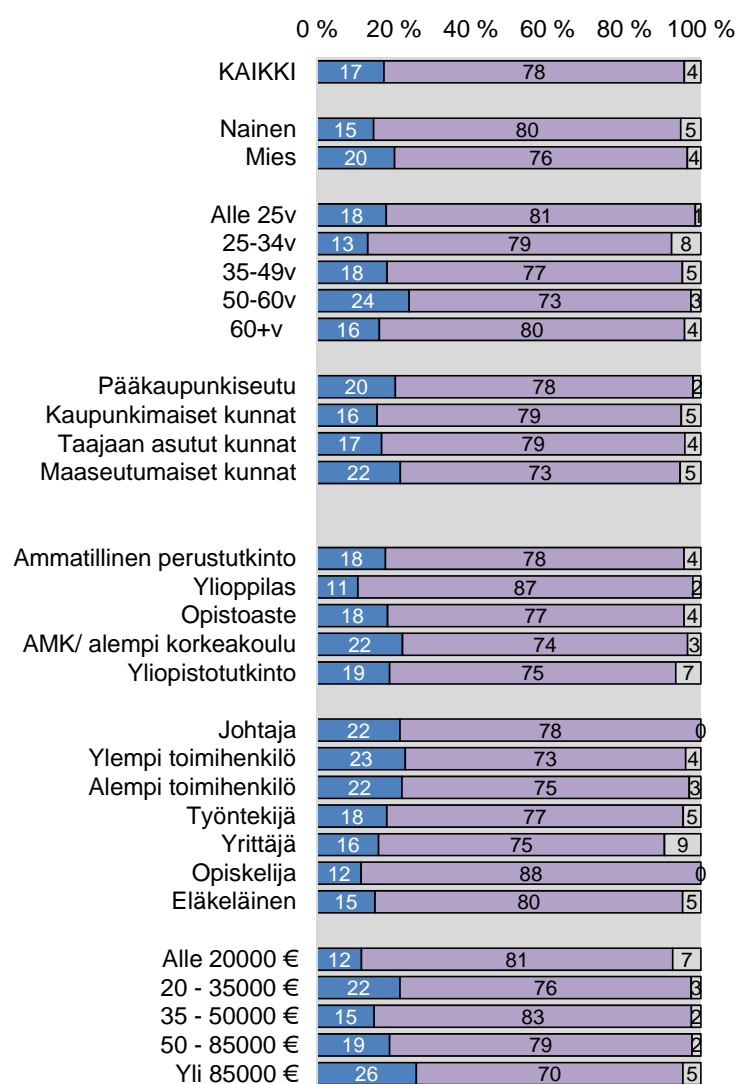
NÄKEMYKSET SIITÄ, MITEN ERÄÄT
 TERVEYDENHUOLLON TOIMENPITEET PITÄISI
 PÄÄSÄÄNTÖISESTI TEHDÄ TULEVAISUUDESSA:
 sairauden diagnosointi (%), n=1036

- Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
- Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) lääkäriin.
- Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan lääkäriä.
- Ei osaa sanoa

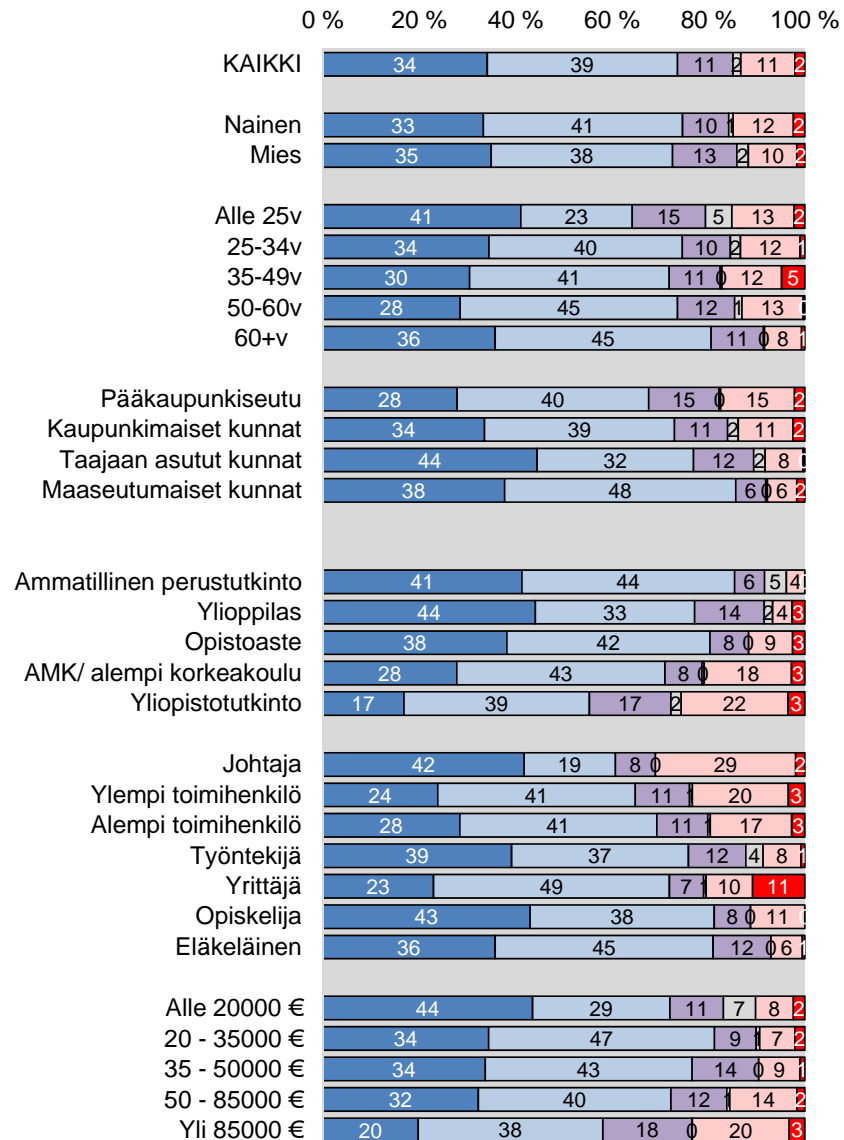
NÄKEMYKSET SIITÄ, MITEN ERÄÄT
 TERVEYDENHUOLLON TOIMENPITEET PITÄISI
 PÄÄSÄÄNTÖISESTI TEHDÄ TULEVAISUUDESSA:
 laboratorikokeet ym. (%), n=1036

- Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen ja yleistyneiden kotidiagnoosivälineiden avulla.
- Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä.
- Ei osaa sanoa

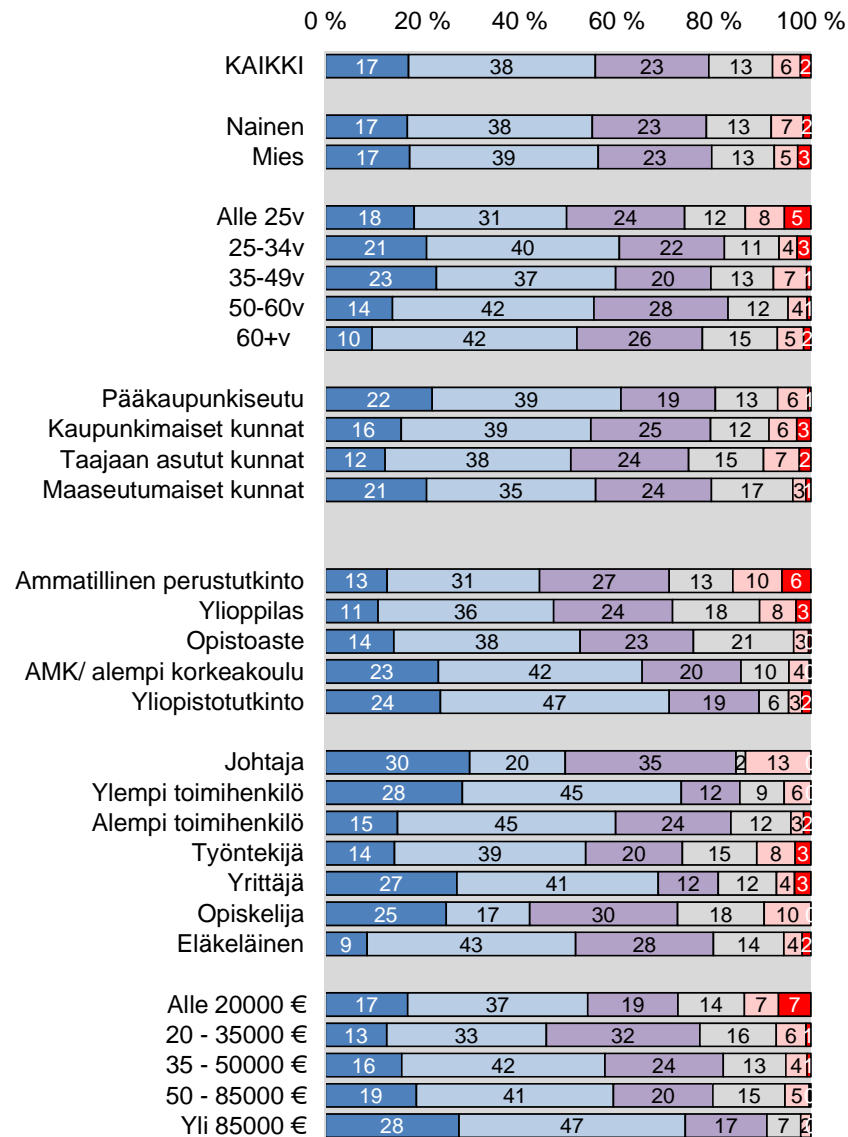
"Hyvä hoito vaatii aina potilaan tapaamisen kasvotusten"
(%), n=1036

■ Täysin samaa mieltä   □ Jokseenkin samaa mieltä
 ■ Ei samaa eikä eri mieltä   □ Ei osaa sanoa
 □ Jokseenkin eri mieltä   ■ Täysin eri mieltä

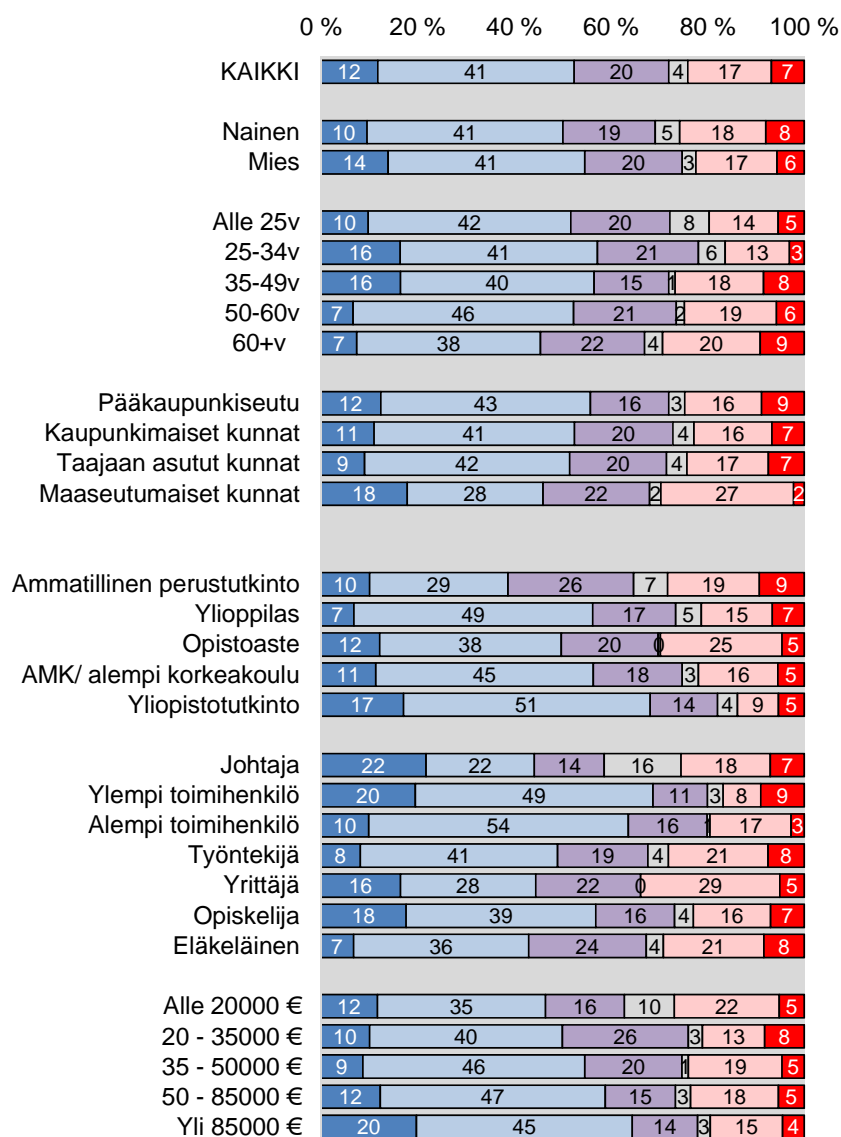
"Potilaiden etävastaanottoa (esim. videovälitteinen yhteys) pitäisi hyödyntää enemmän" (%), n=1036

■ Täysin samaa mieltä   □ Jokseenkin samaa mieltä
 ■ Ei samaa eikä eri mieltä   □ Jokseenkin eri mieltä
 □ Täysin eri mieltä   ■ Ei osaa sanoa

"Tulevaisuudessa potilas seuraa itse terveydentilaansa
esim. mobiilisovellusten avulla" (%), n=1036

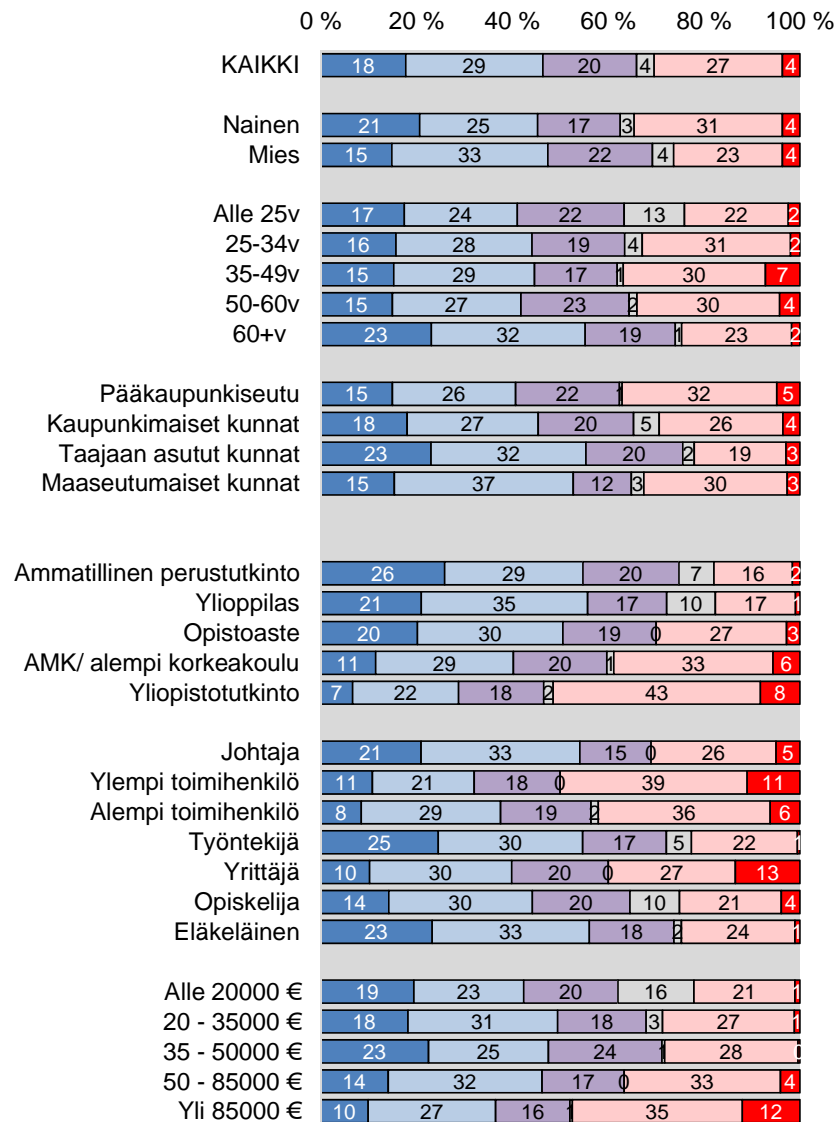
■ Täysin samaa mieltä   □ Jokseenkin samaa mieltä
 ■ Ei samaa eikä eri mieltä   □ Ei osaa sanoa
 □ Jokseenkin eri mieltä   ■ Täysin eri mieltä

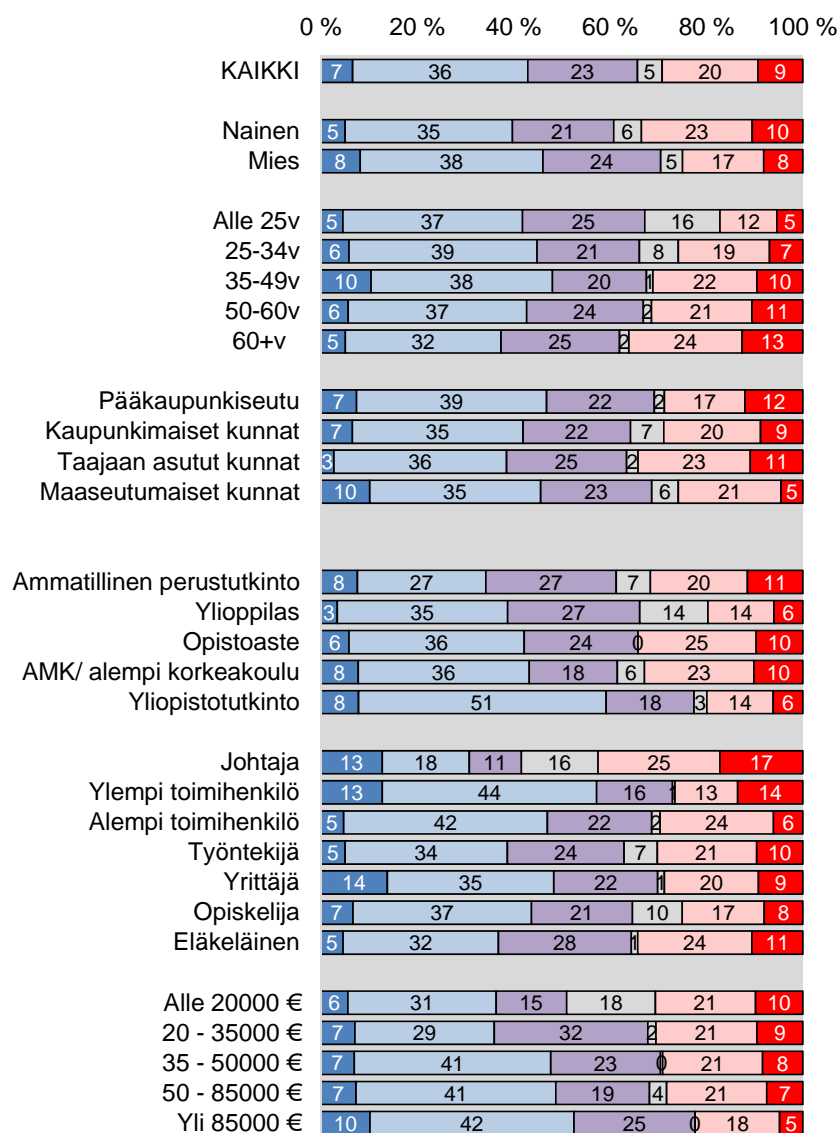
"Tulevaisuudessa potilas arvioi terveysongelmia aina
tapaamalla kasvokkain terveydenhuollon
ammattihenkilön" (%), n=1036

■ Täysin samaa mieltä   □ Jokseenkin samaa mieltä
■ Ei samaa eikä eri mieltä   □ Ei osaa sanoa
■ Jokseenkin eri mieltä   ■ Täysin eri mieltä

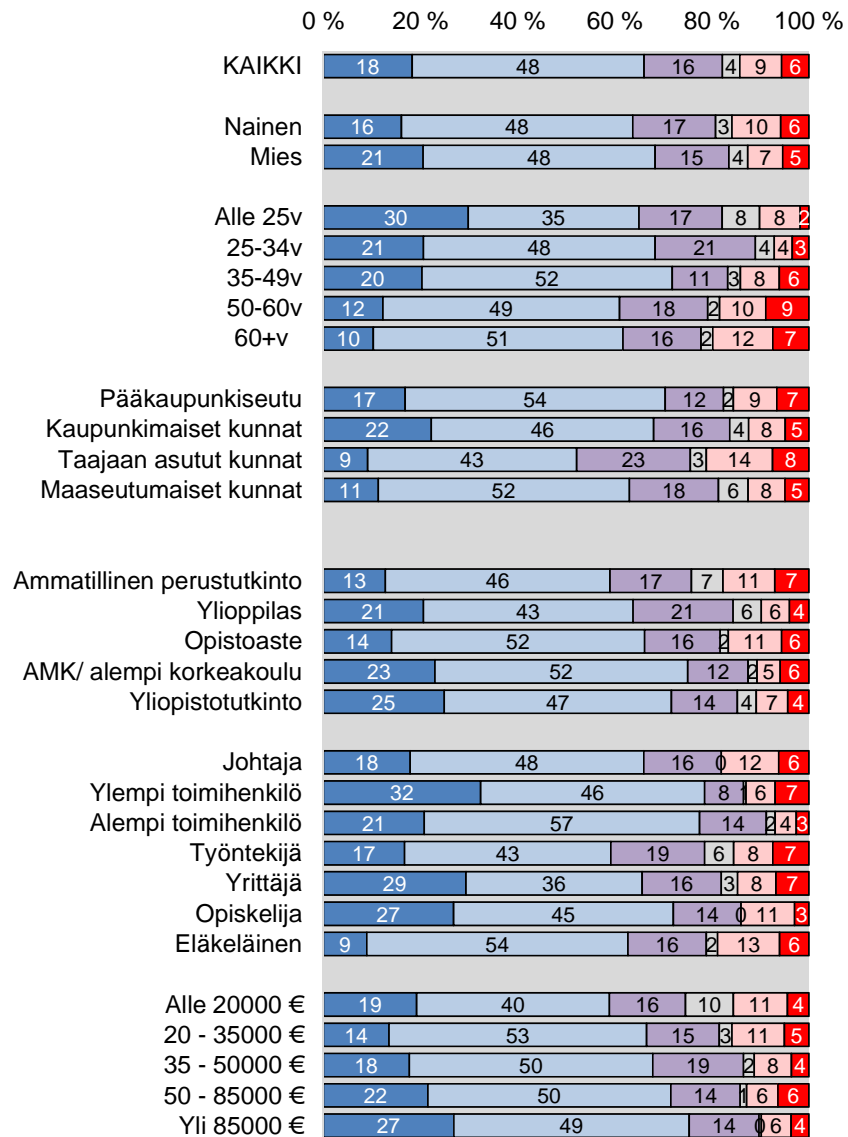
"Tulevaisuudessa potilaat hoitavat terveysongelmiaan mahdollisimman paljon tietokoneen/mobiililaitteen välityksellä kotoaan" (%), n=1036

■ Täysin samaa mieltä
 ■ Ei samaa eikä eri mieltä
 ■ Jokseenkin eri mieltä
 □ Jokseenkin samaa mieltä
 □ Ei osaa sanoa
 ■ Täysin eri mieltä

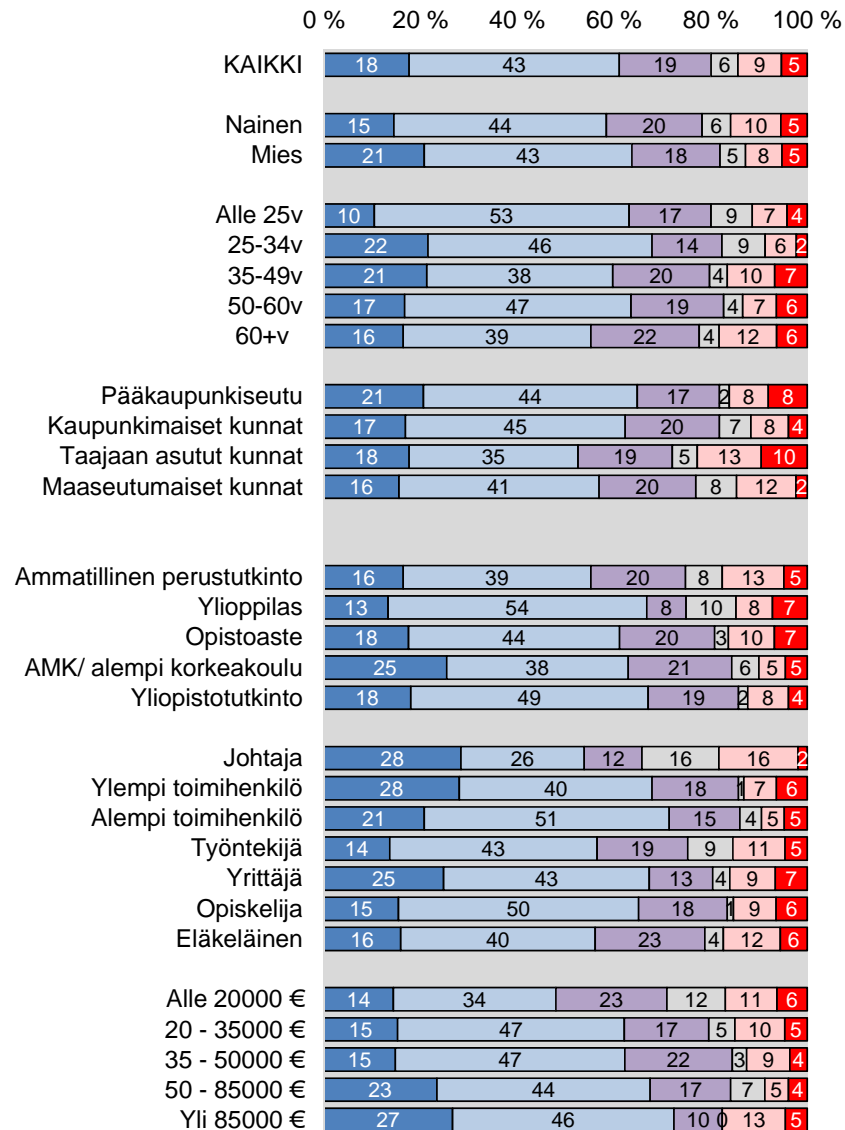
"Terveysthuollon digitalisaatio parantaa hoidon saavutettavuutta" (%), n=1036

■ Täysin samaa mieltä
■ Ei samaa eikä eri mieltä
■ Jokseenkin eri mieltä
■ Jokseenkin samaa mieltä
■ Ei osaa sanoa
■ Täysin eri mieltä

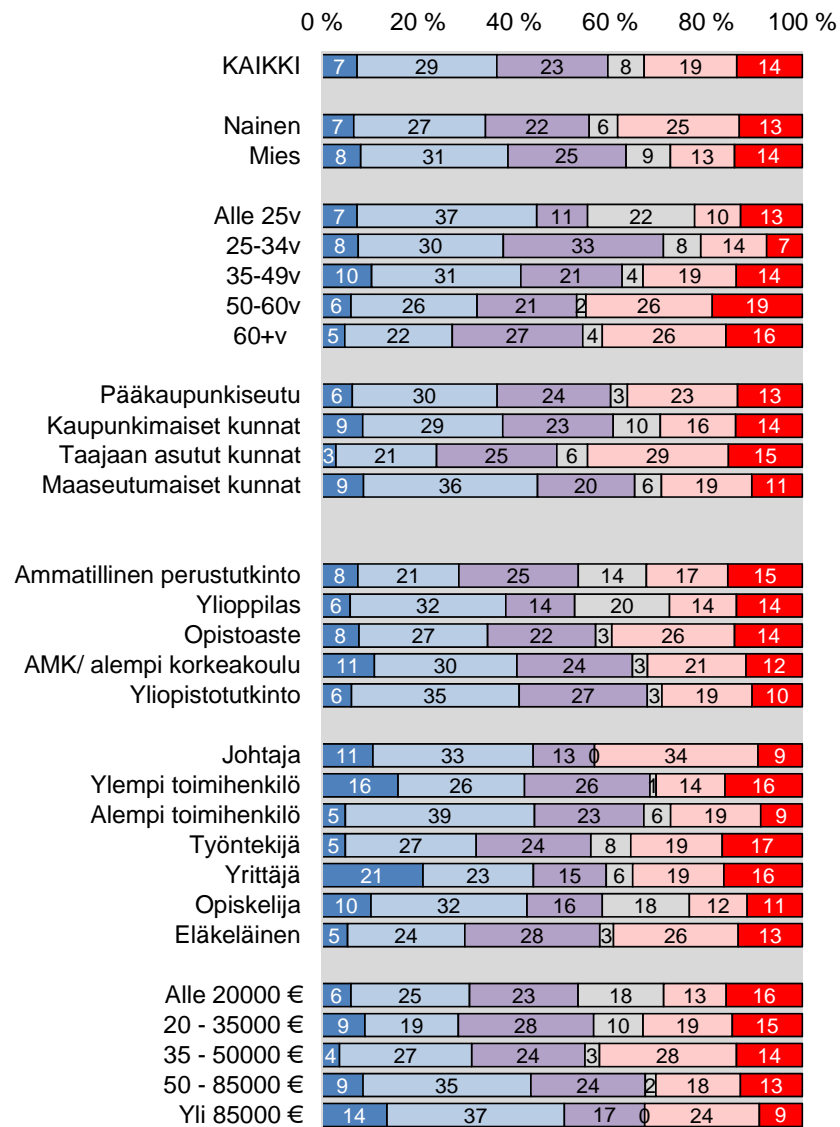
"Terveydenhuollon digitalisaatio säästää
terveydenhuollon kustannuksia" (%), n=1036

■ Täysin samaa mieltä   □ Jokseenkin samaa mieltä
 ■ Ei samaa eikä eri mieltä   □ Ei osaa sanoa
 □ Jokseenkin eri mieltä   ■ Täysin eri mieltä

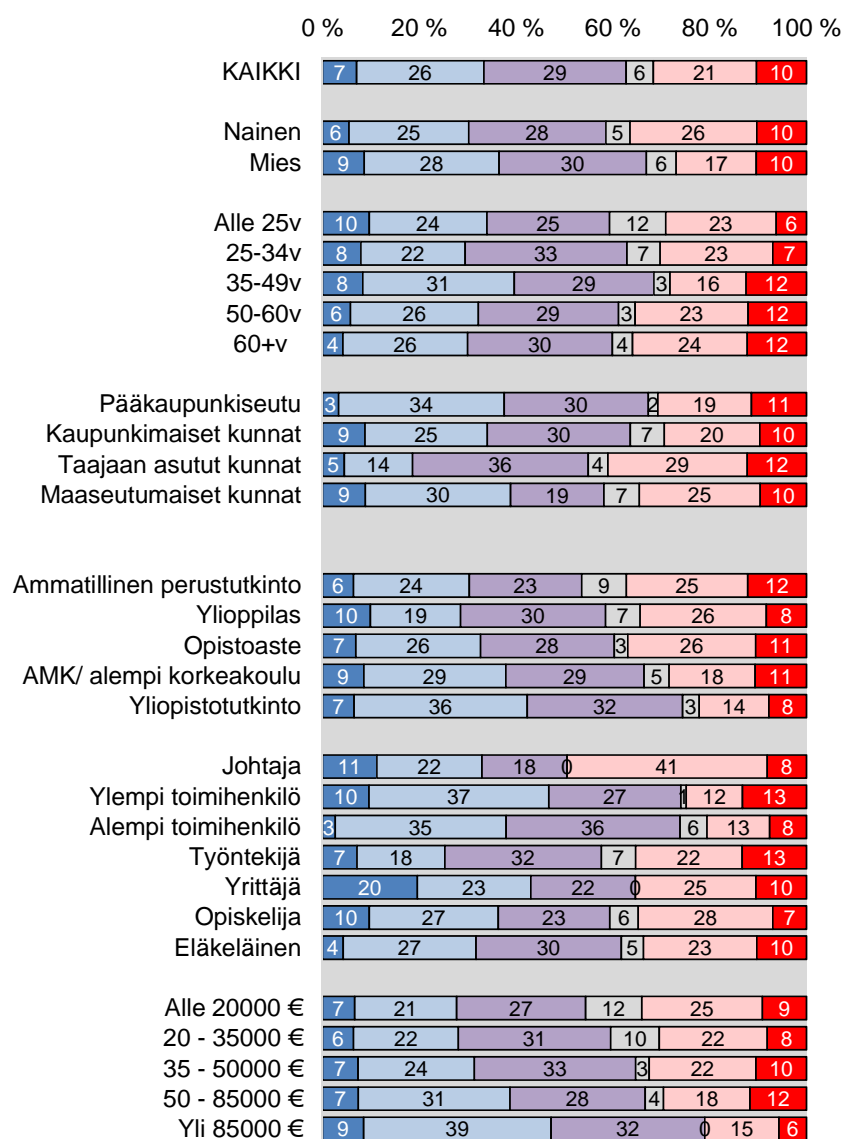
"Terveysthuollon digitalisaatio lisää terveydenhuollon
tasa-arvoa" (%), n=1036

■ Täysin samaa mieltä
■ Ei samaa eikä eri mieltä
■ Jokseenkin eri mieltä
■ Jokseenkin samaa mieltä
■ Ei osaa sanoa
■ Täysin eri mieltä

"Terveydenhuollon digitalisaatio parantaa hoidon laatua"
(%), n=1036

■ Täysin samaa mieltä
■ Ei samaa eikä eri mieltä
□ Jokseenkin eri mieltä
□ Jokseenkin samaa mieltä
□ Ei osaa sanoa
■ Täysin eri mieltä

LOMAKE

Seuraavaksi kysymyksiä tulevaisuuden terveystalvasta

Esimerkiksi pankki- ja verottajan palvelut ovat jo siirtyneet suurelta osin verkkoon. Myös terveydenhuollossa osa toiminnoista on mahdollista digitalisoida.

K1 Olisiko sinusta terveystalvasta digitalisaatio hyvä vai huono asia?

Erittäin hyvä
Melko hyvä
Ei hyvä eikä huono
Melko huono
Erittäin huono
En osaa sanoa

K2 Millä tavalla tulevaisuudessa (noin 10-20 vuoden päästä) pitäisi pääsääntöisesti tehdä seuraavia terveydenhuollon toimenpiteitä?**[Ensikontakti terveydenhuoltoon, jossa arvioidaan hoidon tarve**

Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) terveydenhuollon ammattihenkilöön.
Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä.
En osaa sanoa

Sairauden diagnosointi

Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) lääkäriin.
Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan lääkäriä.
En osaa sanoa.

Hoidon määrittäminen, esim. lääkehoito

Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) lääkäriin.
Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan lääkäriä.
En osaa sanoa.

Hoidon vaikuttavuuden seuranta, eli paraneeko olotila

Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) terveydenhuollon ammattihenkilöön.
Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä.
En osaa sanoa.

Laboratoriokokeet ym.

Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen ja yleistyneiden kotidiagnostisvälineiden avulla.
Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä.
En osaa sanoa.

Terveydentilan yleinen seuranta

Potilas tekee tietokoneen / mobiililaitteen avulla.
Potilas ottaa etäyhteyden (esim. videoyhteys, chat tai puhelin) terveydenhuollon ammattihenkilöön.
Potilas menee terveydenhuollon toimipisteeseen tapaamaan terveydenhuollon ammattihenkilöä.
En osaa sanoa.

K3 Mitä mieltä olet seuraavista terveydenhuoltoa ja sen tulevaisuutta koskevista väittämistä?

VAIHTOEHDOT   Täysin samaa mieltä
                                   Jokseenkin samaa mieltä
                                   En samaa enkä eri mieltä
                                   Jokseenkin eri mieltä
                                   Täysin eri mieltä
                                   En osaa sanoa

ROTAOTIDAAN VÄITTÄMIÄ

Hyvä hoito vaatii aina potilaan tapaamisen kasvotusten.
 Potilaiden etävastaanottoa (esim. videovälitteinen yhteys) pitäisi hyödyntää enemmän.
 Tulevaisuudessa potilas seuraa itse terveydentilaansa esim. mobiilisovellusten avulla.
 Tulevaisuudessa potilas arvioi terveysongelmia aina tapaamalla kasvokkain terveydenhuollon ammattihenkilön.
 Tulevaisuudessa potilaat hoitavat terveysongelmiaan mahdollisimman paljon tietokoneen/mobiililaitteen välityksellä kotoaan.

K4 Mitä mieltä olet seuraavista terveydenhuoltoa ja sen tulevaisuutta koskevista väittämistä?

VAIHTOEHDOT   Täysin samaa mieltä
                                   Jokseenkin samaa mieltä
                                   En samaa enkä eri mieltä
                                   Jokseenkin eri mieltä
                                   Täysin eri mieltä
                                   En osaa sanoa

ROTATOIDAAN VÄITTÄMIÄ

Terveydenhuollon digitalisaatio parantaa hoidon laatua.
 Terveydenhuollon digitalisaatio parantaa hoidon saavutettavuutta.
 Terveydenhuollon digitalisaatio lisää terveydenhuollon tasa-arvoa.
 Terveydenhuollon digitalisaatio säästää terveydenhuollon kustannuksia.